TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2019. gada 5. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pārbaudes procedūras piegādes un būvdarbu publiskā iepirkuma jomā – Direktīva 89/665/EEK – Pretendenta, kura piedāvājums nav ticis izraudzīts, celta prasība atcelt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmumu – Izraudzītā pretendenta pretprasība – Pamatprasības pieņemamība pamatotas pretprasības gadījumā

Lietā C-333/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 14. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 23. maijā, tiesvedībā

Lombardi Srl

pret

Comune di Auletta,

Delta Lavori SpA,

Msm Ingegneria Srl,

piedaloties:

Robertazzi Costruzioni Srl,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents) un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Lombardi Srl* vārdā – *A. Brancaccio* un *A. La Gloria*, *avvocati*,

– *Delta Lavori SpA* vārdā – *G. M. Di Paolo* un *P. Piselli*, *avvocati*,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kam palīdz *D. Del Gaizo*, *avvocato dello Stato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *G. Gattinara* un *P. Ondrůšek*, kā arī *L. Haasbeek*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 89/665/EEK (1989. gada 21. decembris) par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV 1989, L 395, 33. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/66/EK (2007. gada 11. decembris) (OV 2007, L 335, 31. lpp.), (turpmāk tekstā – "Direktīva 89/665") 1. panta 1. punkta trešo daļu un 3. punktu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Lombardi Srl*, no vienas puses, un *Comune di Auletta* (Auletas pašvaldība, Itālija), kā arī *Delta Lavori SpA* un *Msm Ingegneria*, no otras puses, saistībā ar Auletas pašvaldības piešķirtajām publiskā iepirkuma līguma hidroģeoloģisko darbu izstrādei un izpildei slēgšanas tiesībām.

Tiesiskais regulējums

Savienības tiesības

3 Direktīvas 89/665 1. pantā "Darbības joma un pārskatīšanas procedūru pieejamība" ir noteikts:

"1. Šo direktīvu piemēro līgumiem, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras [(OV 2004, L 134, 114. lpp.)], izņemot gadījumus, kad šādi līgumi ir izslēgti no minētās direktīvas piemērošanas jomas saskaņā ar tās 10. līdz 18. pantu.

Šīs direktīvas nozīmē līgumi ietver valsts līgumus, pamatnolīgumus, valsts būvdarbu koncesijas un dinamiskas iepirkuma sistēmas.

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva 2004/18/EK, līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Kopienas tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar ko transponē minētos tiesību aktus.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, pārskatīšanas procedūras ir pieejamas vismaz ikvienai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt konkrēta līguma slēgšanas tiesības un kurai ar varbūtējo pārkāpumu ir vai var tikt nodarīts kaitējums.

[..]"

Itālijas tiesības

4 Saskaņā ar *codice di procedura civile* (Civilprocesa kodekss) 112. pantu:

"Tiesai ir jālemj par prasību kopumā, bet tā nedrīkst pārsniegt tai piešķirtās pilnvaras; tā nedrīkst pieņemt lēmumu pēc savas ierosmes par izņēmumiem, ko var ierosināt tikai lietas dalībnieki."

5 Saskaņā ar *codice civil* (Civilkodekss) 2697. pantu:

"Tam, kurš vēlas aizstāvēt savas tiesības tiesā, ir jāpierāda fakti, ar kuriem tas tās pamato. Tam, kurš apgalvo, ka konkrētie fakti nav efektīvi vai ka pastāv tiesību izmaiņas vai izbeigšanās, ir jāpierāda fakti, uz kuriem viņš balsta savu iebildi."

6 Civilkodeksa 2909. pants ir formulēts šādi:

"Secinājumi, kas izdarīti spriedumos, kuri ir stājušies likumīgā spēkā, ir saistoši lietas dalībniekiem, to likumīgajiem mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

7 Ar 2015. gada 29. jūnijā publicētu paziņojumu Auletas pašvaldība izsludināja atklātu konkursu par publiskā iepirkuma līguma piešķiršanu pašvaldības vēsturiskā centra hidroģeoloģisko attīrīšanas darbu izstrādei un izpildei. Saskaņā ar iepirkuma procedūras dokumentiem tā kopējais apmērs bija EUR 6 927 970,95 un bija jāizvēlas saimnieciski izdevīgākais piedāvājums.

8 *Lombardi*, kas galīgajā klasifikācijā atradās trešajā vietā, *Tribunale amministrativo regionale per la Campania* (Kampānijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) apstrīdēja, ka publiskā iepirkuma piešķiršanas procedūrā bija atļauts piedalīties, pirmkārt, izraudzītajam pretendentam – *Delta Lavori*, jo attīstītājam, proti, *Msm Ingegneria*, ko bija norādījis *Delta Lavori*, neesot specifikācijās pieprasīto īpašību, un, otrkārt, dalībniekam, kas tika klasificēts kā otrais – *Robertazzi Costruzioni Srl – Giglio Costruzioni Srl*, pagaidu kopuzņēmumam.

9 *Delta Lavori* pieprasīja noraidīt prasību un iesniedza pretprasību, ar kuru tas norāda, ka, ņemot vērā, ka *Lombardi* šīs procedūras laikā vairs neatbilda dalības iepirkuma procedūrā nosacījumiem, tā bija jāizslēdz no publiskā iepirkuma procedūras.

10 Citi pretendenti, kas tika klasificēti aiz *Lombardi*, lietā nav iestājušies.

11 *Tribunale amministrativo regionale per la Campania* (Kampānijas Reģionālā administratīvā tiesa) sākotnēji izskatīja *Delta Lavori* iesniegto pretprasību un, secinājusi, ka pamatlietā izskatītā publiskā iepirkuma procedūra ir bijusi prettiesiska, jo *Lombardi* netika no tās izslēgta, to apmierināja. Tādēļ šī pati tiesa, pamatojoties uz intereses celt prasību neesamību, *Lombardi* prasību noraidīja kā nepieņemamu.

12 *Lombardi* iesniedza apelācijas sūdzību *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija), it īpaši apgalvojot, ka nav ievēroti Tiesas 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199) izstrādātie principi. Neatkarīgi no pretprasības iznākuma pamatprasība esot bijusi jāizskata pēc būtības, ņemot vērā *Lombardi* izrietošo (*strumentale*) un atvasināto interesi, lai izraudzītā pretendenta neizslēgšana tiktu atzīta par prettiesisku, ciktāl ar šādu lēmumu būtu bijis iespējams panākt, ka līgumslēdzēja iestāde atceļ pamatlietā aplūkoto procedūru un uzsāk jaunu publiskā iepirkuma procedūru.

13 *Consiglio di Stato* (Valsts padome) piektā palāta, konstatējot atšķirības minētās tiesas judikatūrā attiecībā uz 2016. gada 5. aprīļa sprieduma *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199) īstenošanu, nolēma šīs tiesas plēnumam uzdot šādu jautājumu:

"Ja ir iesniegta prasība par darbībām atklātās publiska iepirkuma procedūras ietvaros, vai tiesai pamatprasība un pretprasība attiecībā uz izslēgšanu, ko iesniedzis izraudzītais pretendents, ir jāizskata kopā pat tad, ja citi konkurenti, kuru piedāvājumi nav bijuši prasības priekšmets, ir piedalījušies šajā iepirkuma procedūrā un ja tā ir konstatējusi, ka tikai apstrīdētajos piedāvājumos ir pārkāpumi, kuri ir izvirzīti kā pamati prasības atbalstam?"

14 *Consiglio di Stato* (Valsts padome) plēnums norāda, ka saskaņā ar valsts judikatūru gadījumā, kad iepirkuma procedūrā ir piedalījušies tikai divi pretendenti un abi ir cēluši prasību par otra izslēgšanu, abas prasības – kā pamatprasība, tā pretprasība – ir jāizskata. Turklāt esot skaidrs, ka tad, ja ir vairāk par diviem pretendentiem, ir jāpiemēro šis pats risinājums, ja pamatprasība ir balstīta uz pamatiem, kuri, ja tā tiktu apmierināta, nozīmētu visas procedūras atkārtošanu, neraugoties uz to, vai ar šiem pamatiem tiek apstrīdēts izraudzītā pretendenta un citu pretendentu, kas palikuši procedūrā, stāvokļa tiesiskums vai arī ar tiem tiek apstrīdēta pašas atlases procedūras spēkā esamība.

15 Turpretī šaubas turpināšot pastāvēt gadījumā, ja, kā šoreiz, pamatprasība nav balstīta uz pamatiem, kuri, ja tā tiktu apmierināta, ietvertu visas procedūras atkārtošanu.

16 Šajā ziņā valsts judikatūra esot pretrunīga. Saskaņā ar pirmo minēto tiesas praksi 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199) attiecīgajā gadījumā esot noteikts, ka pat pēc pretprasības apmierināšanas ir jāveic pamatprasības izskatīšana – neatkarīgi ne no dalībnieku uzņēmumu procedūrā skaita, ne atsaucēm uz prettiesiskumu, kas izvirzītas kā pamati pamatprasībā. Tomēr šādā tiesas praksē netiekot ņemts vērā 2016. gada 21. decembra spriedums *Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich* (C-355/15, EU:C:2016:988), kurā Tiesa nolēma, ka Direktīvai 89/665 pretrunā nav tas, ka pretendentam, kurš ir ticis izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras ar līgumslēdzējas iestādes lēmumu, kurš kļuvis galīgs, tiek liegta iespēja iesniegt prasību par lēmumu par attiecīgā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Turklāt ar šādu tiesas praksi netiekot ņemts vērā fakts, ka publiskas iepirkumu procedūras atkārtota pārskatīšana un atcelšana ir pilnībā fakultatīva, tādējādi prasītāja pamatlietā interese celt prasību nebūtu skaidra.

17 Saskaņā ar otro minēto tiesas praksi pamatlietas izskatīšana noteikti ir jāveic tikai tad, ja šīs prasības pamatotība ir tāda, kas var sniegt prasītājam reālu labumu, un tas nozīmē, ka uz pretendentiem, kuri nav attiecīgās procedūras dalībnieki, ir attiecināms tas pats prettiesiskuma apgalvojums, kas ir tā lēmuma pamatā, ar ko tika apmierināta prasība pamatlietā. Tomēr šī interpretācija būtu kritizējama kā tāda, kas ir pretrunā 2016. gada 5. aprīļa spriedumam *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199), un ar to neesot ņemts vērā, ka, lai gan pēc pretprasības pamatlietā izskatīšanas tika konstatēts, ka visi iesniegtie piedāvājumi, ieskaitot pretendentu, kuri nav lietas dalībnieki, piedāvājumus, ietver kļūdas, kas ir analogas tām, kuras ir pieļautas tiesas izvērtētajos piedāvājumos, no tā izriet, ka līgumslēdzējai iestādei ir tikai iespēja, nevis pienākums atsākt iepirkuma procedūru.

18 Saskaņā ar *Consiglio di Stato* (Valsts padome) plēnuma paziņojumu, lai nodrošinātu konsekvenci ar valsts procesuālo sistēmu un procesuālās autonomijas principu, kas balstīts uz lietas dalībnieku darbībām, ir jānosaka priekšroka vienam risinājumam, atbilstoši kuram prasītāja pamatlietā interese celt prasību ir jāizvērtē tieši izskatošajai tiesai, nevis, ņemot vērā pilnīgi teorētiskus pamatojumus. Šajā ziņā būtu lietderīgi atzīt dalībvalstīm iespēju noteikt konkrēta veida pierādīšanas kārtību attiecīgajai interesei, vienlaikus nodrošinot to pretendentu aizstāvības tiesības, kuri vēl piedalās publiskā iepirkuma procedūrā, bet nav tikuši izsaukti uz tiesu un kuri atbilst principiem, kas saistīti ar pierādīšanas pienākumu.

19 Šādos apstākļos *Consiglio di Stato* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas [89/665] 1. panta 1. punkta trešā daļa un 3. punkts var tikt interpretēti tādējādi, ka gadījumā, ja vairāki uzņēmumi, kas ir piedalījušies valsts [publiskā] iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, nav lietas dalībnieki (un katrā ziņā par atsevišķu uzņēmumu piedāvājumiem nav celta prasība), tiesai saskaņā ar dalībvalstīm piešķirto procesuālo autonomiju var tikt uzticēts pienākums pārbaudīt to interešu konkrēto raksturu, ko savā pamatprasībā ir izvirzījis konkurents, kurš ir atbildētājs par pamatotu atzītā pretprasībā par izslēgšanu, šajā nolūkā izmantojot valsts tiesību aktos paredzētos procesuālos instrumentus, un tas šajā subjektīvajā situācijā noteikto aizsardzību padara atbilstošu pastāvīgajiem valsts tiesību principiem, proti dispozitivitātes principam (Civilprocesa kodeksa 112. pants), pierādīšanas pienākumam (Civilkodeksa 2697. pants) un *res judicata* spēka subjektīvajām robežām, kas rodas tikai starp lietas dalībniekiem un nevar ietekmēt personas, kas nav lietas dalībnieces (Civilkodeksa 2909. pants)?"

Par prejudiciālo jautājumu

20 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta trešā daļa un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā, ka pretendenta, kurš vēlas iegūt noteikta iepirkuma līguma slēgšanas tiesības un kuram ir ticis vai var tikt nodarīts kaitējums apgalvota Savienības publiskā iepirkuma tiesību vai šīs tiesības transponējošo normu pārkāpuma dēļ, celta galvenā prasība par cita pretendenta izslēgšanu tiek atzīta par nepieņemamu saskaņā ar valsts tiesību procesuālajām normām vai praksi, kas attiecas uz savstarpējas izslēgšanas prasību izskatīšanu, neatkarīgi no iepirkuma procedūras dalībnieku skaita un to dalībnieku skaita, kas ir cēluši šīs prasības.

21 Vispirms ir jāatgādina, kā izriet arī no Direktīvas 89/665 otrā apsvēruma, ka pēdējās minētās mērķis ir pastiprināt esošos mehānismus gan valstu, gan Savienības līmenī, lai nodrošinātu ar publisko iepirkumu saistīto direktīvu efektīvu piemērošanu, īpaši stadijā, kad pārkāpumus vēl var labot (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, *Marina del Mediterráneo* u.c., C-391/15, EU:C:2017:268, 30. punkts).

22 No Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta trešās daļas un 3. punkta izriet, ka, lai par līgumslēdzējas iestādes pieņemtajiem lēmumiem celtās prasības varētu uzskatīt par efektīvām, tām ir jābūt pieejamām vismaz ikvienai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt konkrēta [iepirkuma] līguma slēgšanas tiesības un kurai ar varbūtējo pārkāpumu ir vai var tikt nodarīts kaitējums.

23 Tādējādi, ja pēc publiska iepirkuma procedūras divi pretendenti ceļ prasību par savstarpēju izslēgšanu, katram no šiem diviem pretendentiem ir interese iegūt konkrēta [iepirkuma] līguma slēgšanas tiesības iepriekšējā punktā minēto noteikumu izpratnē. Pirmkārt, pretendenta izslēgšanas sekas var būt tādas, ka otrs iegūst līgumu tieši tajā pašā procesā. Otrkārt, gadījumā, ja tiek izslēgti visi pretendenti un tiek rīkota jauna publiskā iepirkuma procedūra, tajā var piedalīties katrs no šiem pretendentiem un tādējādi [iepirkuma] līgumu iegūt netieši (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 27. punkts).

24 No tā izriet, ka izraudzītā pretendenta pretprasība nevar būt pamats izslēgtā pretendenta celtās prasības noraidīšanai gadījumā, ja abu šo subjektu iesniegto piedāvājumu atbilstība ir tikusi apstrīdēta tajā pašā procedūrā, jo šādā situācijā katrs no konkurentiem var atsaukties uz līdzvērtīgu leģitīmu interesi attiecībā uz pārējo pretendentu iesniegtā piedāvājuma izslēgšanu no dalības procedūrā, kā dēļ līgumslēdzējai iestādei var nebūt iespējams izvēlēties atbilstošu piedāvājumu (spriedumi, 2013. gada 4. jūlijs, *Fastweb*, C-100/12, EU:C:2013:448, 33. punkts, un 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 24. punkts).

25 Iepriekšējā punktā minētajos spriedumos nostiprinātais princips, saskaņā ar kuru intereses īstenot prasības par savstarpēju izslēgšanu tiek uzskatītas par faktiski līdzvērtīgām, tiesām, kuras izskata šīs prasības, rada pienākumu nenoraidīt kā nepieņemamu prasību par izslēgšanu, piemērojot valsts procesuālās normas, kurās noteikts, ka prioritāri ir jāizskata cita pretendenta iesniegta pretprasība.

26 Šis princips ir piemērojams arī tad, ja, kā tas ir pamatlietā, citi pretendenti ir iesnieguši piedāvājumus līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā un ja prasības par savstarpēju izslēgšanu neattiecas uz piedāvājumiem, kas klasificēti sliktāk par piedāvājumiem, kuri ir minēto izslēgšanas prasību priekšmets.

27 Ja attiecībā uz pretendentu, kurš, kā šajā gadījumā, ir klasificēts trešajā vietā un kurš ir cēlis pamatprasību, ir jāatzīst likumīgas intereses pastāvēšana, izņemot attiecībā uz līgumslēdzējas iestādes un pretendenta, kas klasificēts otrajā vietā, piedāvājumu, jo viņš nevar tikt izslēgts pat tad, ja viņa piedāvājums tiek atzīts par nelikumīgu, līgumslēdzējai iestādei ir jākonstatē, ka nav iespējams izvēlēties citu atbilstošu piedāvājumu, un pēc tam jārīko jauna procedūra.

28 It īpaši, ja noraidītā pretendenta prasība tiek atzīta par pamatotu, līgumslēdzēja iestāde var pieņemt lēmumu atcelt procedūru un uzsākt jaunu publiskā iepirkuma procedūru, pamatojoties uz to, ka atlikušie atbilstošie piedāvājumi pietiekami neatbilst līgumslēdzējas iestādes vēlmēm.

29 Šādos apstākļos pamatprasības pieņemamība, neapdraudot Direktīvas 89/665 lietderīgo iedarbību, nevar būt atkarīga no iepriekšēja secinājuma, ka piedāvājumi, kas klasificēti sliktāk par pretendenta, kurš iesniedzis prasību, piedāvājumu, arī nav atbilstoši. Šī pieņemamība turklāt nevar būt atkarīga no nosacījuma, ka minētais pretendents sniedz pierādījumus tam, ka līgumslēdzējai iestādei būs jāatkārto publiskā iepirkuma procedūra. Šādas iespējamības pastāvēšana ir jāuzskata par pietiekamu.

30 Turklāt ir jāpiebilst, ka šādu interpretāciju nevar apstrīdēt ar apstākli, ka citi pretendenti, kas klasificēti zem pamatprasības iesniedzēja, nav iestājušies pamatlietā. Kā Tiesai jau ir bijusi iespēja atzīt, to dalībnieku skaitam, kas piedalās attiecīgajā publiskā iepirkuma procedūrā, tāpat kā to dalībnieku skaitam, kas cēluši prasības, kā arī viņu izvirzīto pamatu atšķirībām nav nozīmes attiecībā uz tā judikatūras principa piemērošanu, kas minēts šī sprieduma 25. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 29. punkts).

31 2016. gada 21. decembra spriedumam *Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich* (C-355/15, EU:C:2016:988), ko minējusi iesniedzējtiesa, nav pretrunā šāda interpretācija. Proti, lai gan ir taisnība, ka minētā sprieduma 13.–16., 31. un 36. punktā Tiesa nosprieda, ka pretendentam, kura piedāvājumu līgumslēdzēja iestāde ir izslēgusi no publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras, var tikt atteikta iespēja pārsūdzēt lēmumu par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ir jānorāda, ka lietā, kurā pasludināts minētais spriedums, lēmums par minētā pretendenta izslēgšanu ir ticis apstiprināts ar lēmumu, kuram ir *res judicata* spēks, pirms tiesa, kurā ir celta prasība par lēmumu piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, lemj par to, ka minētais pretendents ir uzskatāms par galīgi izslēgtu no attiecīgā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 11. maijs, *Archus* un *Gama*, C-131/16, EU:C:2017:358, 57. punkts).

32 Tomēr pamatlietā neviens no pretendentiem, kas iesnieguši prasību par savstarpēju izslēgšanu, netika galīgi izslēgts no konkursa procedūras. Tādējādi minētais spriedums nekādi neatceļ iepriekšējā punktā minēto judikatūrā noteikto principu.

33 Visbeidzot, runājot par dalībvalstu procesuālās autonomijas principu, pietiek atgādināt, ka šis princips katrā ziņā nevar attaisnot valsts tiesību normas, kas padara ar Savienības tiesību sistēmu piešķirto tiesību izmantošanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 11. aprīlis, *PORR Építési Kft.*, C-691/17, EU:C:2019:327, 39. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Tomēr, ņemot vērā šī sprieduma iepriekšējos punktos izklāstītos iemeslus, no Tiesas

interpretētā Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta trešās daļas un 3. punkta izriet, ka pretendentam, kurš cēlis tādu prasību kā pamatlietā izskatītā, balstoties uz tādām valsts tiesību procesuālajām normām vai praksi kā iesniedzējtiesas aprakstītās, nevar tikt atņemtas viņa tiesības uz šīs prasības izskatīšanu pēc būtības.

34 Ņemot vērā iepriekšminētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta trešā daļa un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā, ka pretendenta, kurš vēlas iegūt noteikta iepirkuma līguma slēgšanas tiesības un kuram ir ticis vai var tikt nodarīts kaitējums apgalvota Savienības publiskā iepirkuma tiesību vai šīs tiesības transponējošo normu pārkāpuma dēļ, celta galvenā prasība par cita pretendenta izslēgšanu tiek atzīta par nepieņemamu saskaņā ar valsts tiesību procesuālajām normām vai praksi, kas attiecas uz savstarpējas izslēgšanas prasību izskatīšanu, neatkarīgi no iepirkuma procedūras dalībnieku skaita un to dalībnieku skaita, kas ir cēluši šīs prasības.

Par tiesāšanās izdevumiem

35 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

Padomes Direktīvas 89/665/EEK (1989. gada 21. decembris) par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/66/EK (2007. gada 11. decembris), 1. panta 1. punkta trešā daļa un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā, ka pretendenta, kurš vēlas iegūt noteikta iepirkuma līguma slēgšanas tiesības un kuram ir ticis vai var tikt nodarīts kaitējums apgalvota Savienības publiskā iepirkuma tiesību vai šīs tiesības transponējošo normu pārkāpuma dēļ, celta galvenā prasība par cita pretendenta izslēgšanu tiek atzīta par nepieņemamu saskaņā ar valsts tiesību procesuālajām normām vai praksi, kas attiecas uz savstarpējas izslēgšanas prasību izskatīšanu, neatkarīgi no iepirkuma procedūras dalībnieku skaita un to dalībnieku skaita, kas ir cēluši šīs prasības.

[Paraksti]